

Incidenta principiilor fundamentale ale procesului penal în activitatea de administrare a probelor

A) Presumția de nevinovăție

Potrivit art. 52 C.proc.pen., orice persoană este considerată nevinovată până la stabilirea vinovăției sale printr-o hotărâre penală definitivă.

Această dispoziție legală consacra legislativ prezumția de nevinovăție³¹⁹, ca o garanție pentru cetățenii nevinovați împotriva erorilor judiciare. Presumția de nevinovăție a fost proclamată de Declarația Drepturilor Omului și Cetățeanului din 1789 (revoluția franceză) și preluată de legislația SUA, prin Declarația Universală a Drepturilor Omului adoptată de ONU la 10 decembrie 1948 și Pactul Internațional cu privire la drepturile civile și politice din 1964, ratificat³²¹ și de țara noastră în 1974. Potrivit formulării din aceste acte, „orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces public, în cadrul căruia i s-a asigurat toate garanțiile necesare apărării sale”. Constituția României stabilește în art. 23 pct. 8 ca, până la rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești de condamnare, persoana este considerată nevinovată. Presumția de nevinovăție era consacrată - până la introducerea modificărilor dispozițiilor C.proc.pen., din iulie 2003 - indirect, prin art. 66 alin. 1 C.proc.pen., potrivit „căruia, învinuitul sau inculpatul nu este obligat să probeze nevinovăția sa.

Acest articol a fost modificat, însă regula pe care o instituie a rămas aceeași: învinuitul sau inculpatul beneficiază de prezumția de nevinovăție și nu este obligat să-și dovedească nevinovăția”. În cazul în care organele judiciare aduc probe de vinovăție, învinuitul sau inculpatul are dreptul să probeze lipsa lor de temeinicie, Probele de vinovăție trebuie însă să fie certe, pentru a răsturna prezumția de nevinovăție.

În caz contrar, dacă există o îndoială asupra vinovăției, aceasta va profita inculpatului, conform principiului „in dubio pro reo”.

Această regulă va opera doar atunci când organele judiciare au încercat toate mijloacele de a se ajunge la o certitudine fie cu privire la vinovăție, fie la nevinovăție, prin înlăturarea îndoielii. În acest sens, trebuie să se dispună în toate cauzele, completarea cercetărilor, până când instanța va putea constata, cu certitudine, din probele administrate, vinovăția sau nevinovăția inculpatului.

La pronunțarea unei condamnări, instanța nu se poate bizui pe probabilitate, ci pe convingerea că probele reținute reflectă adevărul ”

B) Principiul respectării demnității umane

Pentru asigurarea unui cadru legal în activitatea de administrare a probelor, ieguiitorul a prevăzut în art. 68 C.proc.pen., ca „este oprit a se înlebuința vioiente, amenințări ori alte mijloace de constrângere, precum și promisiuni sau îndemnuri, în scopul de a obține probe”. Totodată, este oprit a determina o persoană să savarsească sau să continue savarsirea unei fapte penale, în scopul obținerii unei probe.

Aceste practici vor fi supuse unei noi sancțiuni procesuale, intervenită prin recenta completare a textului art. 84 C.pr.pen., intrată în vigoare la 1 ianuarie 2004, potrivit căreia, mijloacele de probă obținute în mod ilegal nu pot fi folosite în procesul penal.

Din economia textului rezulta, în mod clar, ca asemenea mijloace de proba vor fi invalidate si excluse din categoria probelor care pot forma obiectul convingerii instantei de judecata.

Evident ca asemenea practici pot face si obiectul tragerii ia raspundere penala (pentru infractiunea de cercetare abuziva sau tortura).

In literatura de specialitate, s-a discutat si despre alte modalitati care ar putea aduce atingere unor drepturi ale persoanei de a face declaratii dupa vointa sa; dreptul la discretie cu privire la secretul vietii intime, al corespondentei, al convorbirilor telefonice - curn sunt mijloacele tehnice si stiintifice de informare. Ultimele modificari al C.proc.pen. contin reglementari exprese în privinta interceptarilor în Registrariilor audio sau video, care trebuie sa se efectueze cu autorizarea motivata a instantei, la cererea procurorului în cazurile si in conditiile prevazute de lege.

De asemenea, si celelalte reguli de baza ale procesului penal (legalitatea, aflarea adevarului, rolul activ al organelor judiciare, dreptul de aparare) se regasesc in reglementarea activitatii de probatiune. Astfel, in conformitate cu aceste principii, in activitatea de administrare a probelor vor putea fi folosite doar mijloace de proba limitativ prevazute de art. 64 C.proc.pen., in scopul obtinerii unor probe conforme cu realitatea; organele judiciare au obligatia de a dispune, din oficiu, administrarea probelor necesare pentru aflarea adevarului cu privire la toate împrejurartle cauzei, chiar daca învinuitul sau inculpatul si partile nu si-au exercitat dreptul de a prezenta mijloace de proba, de a propune probe si de a cere administrarea ior.

Unii autori au mentionat sj un alt principiu, cu respectarea caruia trebuie sa se desfasoare activitatea de probatiune: *loialitatea* (corectitudinea) în obtinerea probelor si în interpretarea (aprecierea) lor. In deplin acord cu acest principiu ai loialitatii, în activitatea de obtinere si administrare a probelor, vom reveni si îl vom trata într-o sectiune ulterioara din acest capital.